

KVALITETSREDOVISNING

FÖRSKOLAN GLÄNTAN LÄSÅRET 2014-2015

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning	3
Normer och värden.....	3
Utveckling och lärande.....	3
Barns inflytande.....	3
Förskola och hem.....	3
Underlag och rutiner.....	4
Organisation och förutsättningar	4
Normer och värden.....	4
Verksamhetsmål.....	5
Process/insatser.....	5
Resultat.....	5
Analys.....	6
Utvärdering.....	7
Åtgärder för utveckling.....	7
Utveckling och lärande.....	7
Verksamhetsmål.....	7
Process/insatser.....	8
Resultat.....	9
Analys.....	9
Utvärdering.....	10
Åtgärder för utveckling.....	10
Barns inflytande	10
Verksamhetsmål.....	10
Process/insatser.....	11
Resultat.....	11
Analys.....	12
Utvärdering.....	13
Åtgärder för utveckling.....	13
Förskola och hem.....	13
Resultat enkät	13
Analys.....	14
Utvärdering.....	15
Åtgärder för utveckling.....	15
Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet	15
Verksamhetsmål.....	15
Process/insatser.....	15
Resultat.....	16
Analys.....	16
Utvärdering.....	16
Åtgärder för utveckling.....	16
Kultur- och utbildningsnämndens mål	17
Bedömning av förskolans kvalitet	17
Sammanfattning	19

Inledning

Vår vision är att alla barn och vuxna på förskolan Gläntan ska känna sig trygga, ha omtanke om varandra och bli respekterad för den man är. Ingen ska behöva känna sig kränkt. Vi ser barnen som kompetenta och kunniga och arbetar med barns delaktighet och inflytande. Vi vill att vår verksamhet ska genomsyras av att vi alla är lika mycket värda fast vi är olika och bra på olika saker.

Åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning

Normer och värden

I förra kvalitetsredovisningen uttryckte vi att arbetet behövde utvecklas med både miljön inne och ute. Under läsåret som gått har vi möblerat om på våra avdelningar utifrån barngruppens intressen och behov. Angående utemiljön så har vi haft flera idéer och förslag på förbättringar och utveckling men det har varit svårt att driva dem framåt, bland annat på grund av den omorganisering som skett av vaktmästarfunktionen.

Sortering av avfall samt utforskande av naturen var ytterligare något som behövde utvecklas och detta har varit ett av våra prioriterade mål under läsåret. Se kapitel 6.

Det fanns ett behov av att hitta ett annat material för att arbeta med utveckling av barnens empatiska förmåga. Under läsåret har ”Kompisböcker” köpts in och använts som utgångspunkt i smågrupper bland de äldre barnen.

Utveckling och lärande

Åtgärder från föregående kvalitetsredovisning inom detta område var att vi behövde få mer hjälp och stöd med barn som har svenska som andraspråk samt att bli bättre på att använda tecken som stöd i vår vardagliga verksamhet. På Hajen hade arbetet med tecken som stöd legat nere en period och en åtgärd som behövde göras var att aktualisera det igen. Under hösten 2014 fick vi hjälp med modersmålsstöd en gång i veckan. Behovet upphörde sedan då barnet med svenska som andraspråk flyttade till en annan kommun. Arbetet med tecken som stöd har återigen aktualiserats på Hajen med två samlingar i veckan där tecken använts för att benämna färger, frukter, stöd till sånger m.m. Både barn och pedagoger har blivit bättre på att använda tecken i den dagliga verksamheten.

Barns inflytande

Åtgärder för utveckling inom detta område var att bland de yngre barnen kunna få mer hjälp till att arbeta med barn som har svenska som andraspråk och bland de äldre barnen arbeta mer med den tredje pedagogen dvs. förskolans miljö. Se ovanstående punkter för detta.

Förskola och hem

”Vi kommer att fortsätta ge föräldrarna möjligheter till att kunna vara med och påverka verksamheten. Utmaningen blir att försöka hitta andra former för detta samarbete. Ett sätt skulle kunna vara, att man på föräldramötet som hålls för alla blivande förskoleföräldrar förtydligar vikten av att man som förälder ska vara aktiv och svara på de enkäter som kommer.” På läsårets föräldramöte i oktober informerade vi om kvalitetsarbetet som ständigt pågår i förskolan och vi poängterade att kommunens föräldraenkät är en viktig del i det

arbetet.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Åtgärder för utveckling inom detta område var att för att göra övergången till förskoleklass ännu bättre tidigarelägga arbetet med språklekarna efter Bornholmsmodellen. Detta har vi gjort och våra barn som ska börja förskoleklass fick börja ta del av detta arbete redan i början av läsåret. En gång i veckan har de tillsammans med en pedagog arbetat med materialet.

Underlag och rutiner

Som underlag för kvalitetsredovisningen har vi använt oss av våra arbetsplaner och de löpande reflektioner vi gjort utifrån våra mål. Vi har även kontinuerligt under våra veckoplaneringar reflekterat kring observationer vi gjort i barngruppen.

Organisation och förutsättningar

Förskolan Gläntan ligger i närheten av ett skogsområde och är en del av Hjortkvarns- / Pålsbodas förskoleområde. Förskolan har två avdelningar med tillsammans 38 barn och 8 personal, 1 lärare/pedagog, 1 lärare, 6 barnskötare varav 55 % och en 80% resurs till arbetslaget. Enheten är åldersindelad organiserad, vilket innebär att på Krokodilen finns de yngre barnen och på Hajen finns de äldre barnen. Förskolan har ett mottagningskök, vilket är i behov av renovering.

Förskolan har minst 20% planeringstid per vecka., därav har varje avdelning två timmars gemensam planeringstid/reflektionstid per vecka och sedan fördelas tiden efter varje persons ansvar.

Personalen samarbetar regelbundet. De skriver regelbundet informationsbrev till vårdnadshavarna. På förskolan finns en processledare, som ingår i en utvecklingsgrupp som ses ca. två gånger per månad.

Förskolans öppettider har varit 6.00-17.45.

Tillsammans med andra enheter finns ett elevhälsoteam, som konsulteras vid behov. Det är främst specialpedagog, men även kurator som samarbetar gentemot förskoleverksamheten. Rutiner för samarbete med BVC och socialtjänst finns.

Normer och värden

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,

- förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och
- respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Verksamhetsmål

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för att **alla har lika värde** oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.”

Vi vill att barnen ska få ännu mer förståelse för att vi alla är olika men är bra på olika saker och har samma värde.

Process/insatser

Vi har lånat böcker från biblioteket som beskriver olika livssituationer som vi läst tillsammans med barnen. Vi har arbetat med tecken som stöd så att vi trots olika förutsättningar kan kommunicera med varandra. I mars deltog vi i ”Rocka sockorna” för att påvisa att alla har lika värde trots olikheter.

Vi har under våren haft värdegrundssamlingar både bland de yngre och äldre barnen och bland annat uppmärksammat att vi ser olika ut med tanke på hårfärg, hudfärg, längd, kläder m.m. Bland de yngre barnen har vi pratat om hur deras familjer ser ut. De äldre barnen har fått sitta i mindre grupper och berätta vad kompisarna är bra på. Vi har aktivt arbetat med kompisböcker som grundunderlag för diskussioner och samtal om hur man är en bra kompis.

Med de äldre barnen har vi även pratat om våra kulturer och traditioner. Vi köpte tidigt under läsåret in en världskarta som vi använt för att barnen ska få en omvärldsöverblick. Kring denna har vi pratat om var olika länder ligger, vädret, mat m.m.

Vi har laddat ner Barnkonventionens e-bok ”Alla barns rätt” till våra lärplattor som barnen har tittat och lyssnat på.

Under läsåret har vi pedagoger läst Skolverkets bok ”Flerspråkighet – Flera språk i förskolan teori och praktik” och diskuterat den på ett flertal arbetsplatsträffar. Arbetslagets processledare har även läst Skolverkets skrift om ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling” och delgett kollegorna anteckningar utifrån boken. Diskussioner har skett löpande angående vad en kränkning är, hur vi ska uppmuntra och stärka barnen, vilka kränkningar vi ser runtomkring oss m.m. Vi fastställde under hösten vår ”Plan mot diskriminering och kränkande behandling” och den utvärderades i maj.

Vi har som ambition att vara närvarande och stöttande pedagoger för att alla barn ska känna sig sedda och uppmärksammade. Bland de äldre barnen har det under våren varit ett tufft klimat i barngruppen och vi har arbetat mycket med konflikthantering och tagit den hjälp som finns att få i form av handledning av specialpedagog och kurator för att på bästa sätt kunna leva upp till vår ambition.

Resultat

Vi anser att vi nått ett gott resultat med arbetet med detta mål. Sett ur verksamhetssynpunkt så tycker vi att vi erbjudit barnen en verksamhet som bidragit till att de fått förutsättningar till lärande inom det uppsatta målet. De har fått med sig att de är accepterade som den de är även om vi alla är bra på olika saker och ser olika ut. På det sättet har vi nått fram till vår önskade utveckling. Vi har anpassat verksamheten utifrån åldrarna för att göra vårt mål så

konkret och greppbart som möjligt för alla barn.

Analys

När vi bland de äldre barnen arbetade med att lyfta fram varandras bra egenskaper och skrev upp detta på papphänder (en egenskap stod på varje finger) så började barnen alltmer att berömma varandra och sätta ord på vad vi är bra på. Ett barn berättade hemma för sina föräldrar att vi alla är bra på olika saker och bad dem att säga vad hen är bra på. Under en promenad i december så gick barnen och räknade tomtar som fanns i fönster och trädgårdar. Alla hade olika färger och storlekar. Ett barn uttryckte att ”Tomtarna var ju olika, precis som vi”. ”Rocka sockorna” blev ett också konkret sätt att uppmärksamma olikheter genom att vi hade olika strumpor på oss. Bland de yngre barnen hade vi temat under flera dagar och hade bland annat Pippi på besök. Pippi hade ju också olika färg på sina strumpor och hon berättade att hon bor själv utan sin mamma och pappa. De yngre barnen har också fått bygga duplo i samlingen för att konkretisera att vi alla kan olika och bygger på olika sätt.

Barnen har kommit som de vill till förskolan och blivit accepterade för det. Vi har sett barn som har pyjamas på sig och pojkar som kommit i hårspännen och toffs. Under hösten arbetade de äldre barnen med sagan ”Guldlock och de tre björnarna” under några fredagar och det mynnade ut att de dramatiserade sagan. I båda uppsättningarna var det pojkar som spelade rollen som Guldlock och det var ingen av de andra barnen som reagerade på det. På båda avdelningarna har det funnits utklädningskläder av olika slag som alla har tillåtits att klä sig i. Vi ser det som en stor fördel att vi har två barn med funktionsnedsättning på vår förskola. Detta tror vi har bidragit till barnens acceptans för olikheter.

Vi ser att barnen förstår och alltmer använder sig av tecken som stöd även i vardagliga sammanhang. Särskilt bland de yngre barnen där det blir ett sätt att kunna göra sig förstådd när det muntliga språket inte riktigt kommit igång. Vi har kontinuerligt arbetat med att använda tecken som stöd i olika sammanhang för att få det som en naturlig del i alla språkliga miljöer: i sånger, i samlingar, vid fruktstunder, i lek, berättande m.m. Bland de äldre barnen har vi en gång i veckan haft samlingar med engelskt tema då barnen fått lära sig vad bland annat färger heter på engelska. I dessa samlingar har också tecken använts flitigt. Föräldrar har berättat att barnen tecknar och använder engelska ord även hemma. Under våren har det inletts arbete med Babblarna bland de yngre barnen. Även där används tecken och de pratar om att Babblarna ser olika ut och tycker om olika saker.

De äldre barnen har i perioder varit intresserade av världskartan. Det har förekommit aktiva diskussioner om någon rest eller funderat kring något land. När det var tacos till lunch en dag så pratade vi om att tacos kommer ifrån Mexiko och visade på kartan var det ligger. Flaggor har också varit aktuellt för barnen och de har spelat flaggmemory, ritat och målat flaggor samt byggt flaggor i plusplus. Bland de yngre barnen har vi vid några tillfällen tagit fram jordgloben och tittat på vilket land någon kompis har åkt på semester till.

De böcker vi lånat från biblioteket med berättelser om barn i olika familjesituationer och kulturer m.m tycker vi har mottagits väl av barnen. På Hajen valde vi att ta bort alla andra böcker en period och bara ha dessa böcker tillgängliga när barnen ville läsa. Vi har även läst dem på vårt initiativ i mindre samlingar. Böckerna har dock både bland de yngre och äldre barnen inte väckt särskilt mycket diskussioner eller frågor. Vi har diskuterat vad detta kan bero på och kommit fram till att det antingen beror på att det är för långt ifrån deras egna situation med familjer med föräldrar av samma kön, bo varannan vecka hos respektive förälder, adopterade barn m.m. Barngruppen som gått på Gläntan detta år är en relativt homogen grupp och de flesta lever i liknande familjesituationer. Det kanske helt enkelt varit för långt ifrån deras verklighet för att kunna relateras till. En annan anledning kan vara att vi

i och med vårt arbete med att styrka barnen i deras olikheter har nått en så hög grad av acceptans hos barnen att de helt enkelt bara accepterar och tar till sig det vi läst.

Vi har i princip genomfört de insatser vi planerade i början av läsåret. Vi pratade då om att eventuellt ha en kulturdag där vi skulle laga olika sorters mat men detta blev inte av. Vi har heller inte pratat så mycket om andra länders traditioner. Anledningen till att det förstnämnda inte blev av är för att vi helt enkelt inte hunnit med. Vi har fått arbeta mycket med andra frågor i våra barngrupper och därmed fått fokusera mer på konflikthantering och vara närvarande pedagoger. Det spelar också in att det under läsåret varit rörigt angående det nya systemet med att vi inte har något eget matkonto. Detta bromsade upp våra planer angående kulturdag. Angående att vi inte pratat så mycket om andra länders traditioner beror främst på att barnen inte visat så mycket intresse när vi pratat om våra egna och varför vi firar dem samt att vi inte haft några barn i vår verksamhet som firar andra traditioner. Därför har det inte blivit naturligt för oss att gå vidare. Vi har däremot berättat att alla inte firar samma högtider såsom jul m.m som oss.

Som pedagoger har vi tillägnat oss den kompetens som behövs och när vi inte själva besuttit den så har vi bett om hjälp utifrån. Bland annat lånat böcker från biblioteket samt bett om handledning av specialpedagog och kurator. Vi har också försökt samarbeta i den mån det gått mellan avdelningarna.

Utvärdering

1   2   3   **4**   5

Åtgärder för utveckling

Även om vi under året diskuterat kränkningar m.m så har vi brustit i att använda vår ”Plan mot diskriminering och kränkande behandling” som ett levande dokument. Det löpande arbetet med den måste vi utveckla kommande läsår.

Utveckling och lärande

Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

Verksamhetsmål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och

samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enklare kemiska processer och fysikaliska fenomen.

Den önskade utvecklingen är att barnen ska känna ansvar för naturen och att de ska få större förståelse för det kretslopp vi lever i samt att de ska få kännedom om olika material och att dessa genom återvinning kan användas på nytt. Vi vill att barnen självmant ska se när en förpackning är tom och självmant kasta den i rätt sorteringslåda på förskolan.

Process/insatser

Vi har avdelningsvis haft varsin naturruta i skogen där vi kunnat följa naturens förändringar under årstiderna samt undersökt vad som händer med olika material när de får ligga i rutorna en tid. Papper, plast, och fruktrester har vi bland annat tittat på.

Vi har pratat om djur och växter i samband med våra utflykter. De yngre barnen har lyssnat på djurläten. De äldre barnen har fått gått på bajsjakt strax innan snön kom men vi hittade bara hundbajs. Sen när snön fallit så gick vi på spårjakt och pratade om vilka djur som rör sig ute på vintern. Vi har också pratat om fåglarna och tittat på världskartan var de flyttar. Vi satte wellpapp på träd i skogen som vi plockade in efter en vecka för att titta om några djur gömt sig i de små gångarna för att få värme. De små spindlarna vi hittade undersökte vi med förstoringsglas. I samband med detta tog vi även in jord som vi tittade på och barnen upptäckte att det fanns mycket små djur i den (maskar, larver, insekter).

På båda avdelningarna har vi planterat under våren.

Vi har deltagit i Skräpplockarveckan. Alla barn fick vara med ute och plocka skräp. På förskolan sorterade vi skräpet och gick sen iväg med det så det kan återvinnas. Vi pratade också om att djuren kan fara illa av att det ligger skräp ute.

I Krokodilens matrum har vi lådor som vi sorterar mjölkförpackningar, plastkorkar m.m i.

På Krokodilen har vi haft tisdagsgrupper och en av grupperna har handlat om återvinning. Vi har i samband med detta gått till återvinningen med material från förskolan exempelvis mjölkkartonger. Barnen har fått titta på tecknad film om återvinning och hur man är rädd om naturen samt fått lyssna till böcker om återvinning och natur.

Barnen på krokodilen har samlat in pantburkar som de gått till ”pantautomaten” med och sen fått hämtat ut pengarna i kassan. Barnen har fått bestämma vilken leksak som ska köpas för pengarna och de har köpt dem i den lokala livsmedelsaffären.

En annan av krokodilens tisdagsgrupper har handlat om årstiderna. När det var snö ute fick barnen prova att måla med vattenfärger i snön. Vi tog in en snöklump som fick smälta. Barnen har klippt och ritat olika blommor som hör till våren.

I samband med de äldre barnens stora intresse för dinosaurier så frös vi in små dinosaurier i vattenfyllda ballonger. Vi presenterade isbollarna som dinosaurieägg och barnen fick följa smältprocessen och hade en rad idéer för hur ”äggen” skulle ”kläckas” fortare bland annat att ställa ägget under en lampa. Vi har gjort experiment såsom att ställa isformar med vatten på olika ställen för att se vilken som fryser (ute, frys, kyl), vi har lagt isbitar i vatten med ett snöre på och saltat på dem för att se den kemiska process som sker. Någon månad efter projektet med is började barnen bygga vattenfall ute en regnig dag. I samband med det pratade vi om det lutande planet, vi experimenterade med vad som flyter respektive sjunker (sten sjunker, fjäder flyter, apelsin med skal flyter, apelsin utan skal sjunker) och vi gjorde ett godisexperiment genom att lägga godisbjörnar i vatten och se vad vattnet gjorde med dem.

På Hajen introducerade vi dinosaurien Dino under våren. Han har fått följa med ett barn i taget hem och har då bland annat haft som uppgift att titta vilka vår- och sommartecken han hittat. Föräldrarna har sen skrivit ner i en bok.

Resultat

Vi ser att barnen varit engagerade och tyckt det varit roligt med de insatser och processer vi gjort inom detta mål. De har uttryckt förfäran över allt skräp de sett ute och de har utvecklat sin medvetenhet om varför det är viktigt att inte slänga skräp i naturen. De har sett i våra naturrutor att plast m.m inte blir till jord utan finns kvar och därmed kan vara en fara för bland annat djur.

Barnen har under året utvecklat sina reflektioner och kunskaper kring källsortering och återvinning. Detta märker vi bland annat vid måltider när en mjölkförpackning tagit slut.

Vi upplever att vi nått upp till det uppsatta målet och att barngruppen kommit långt inom den önskade utvecklingen.

Analys

Våra naturrutor har varit bra verktyg för att följa årstidernas förändring samt för att kunna använda dem till att undersöka kemiska processer och fysikaliska fenomen. Med våra lärplattor har vi på ett enkelt och synligt sätt för barnen kunnat dokumentera vad som sker i rutan sen kunna jämföra bilder och diskutera varför. Något barnen har reflekterat kring flera gånger är de olika färger som syns i rutan. ”Nu är rutan bara brun” sa ett av barnen mot slutet av hösten. En del av de frukter vi har lagt i rutan har det tagit väldigt lång tid för att förmultna. Detta har vi vuxna tyckt varit skrämmande för man undrar vad de är behandlade med. Detta har vi även diskuterat med barnen.

När de yngre barnen målade i snön med vattenfärger upptäckte de att det inte gick så bra för att snön smälte när den kom i kontakt med vattnet i färgerna. Barnen gick runt och testade att måla på olika ställen: lösare snö, snövall och trampad snö på marken. De provade att kasta färg på snön. Vi tyckte det var roligt att se att de såg möjligheterna att testa många olika varianter.

De äldre barnen har tyckt det varit roligt med vår dinosaurie Dino. En av våra tankar med Dino var ju att barnen och föräldrarna skulle prata om vår- och sommartecken och sen skriva ner dem i Dinos bok men det var tyvärr bara de första som Dino besökte som gjorde det. På grund av detta så var det svårt att utveckla arbetet med att kartlägga Dinos vår- och sommartecken.

När vi gjort experiment med de äldre barnen så har barnen fått reflektera innan experimenten vad de tror kommer hända. När vi skulle lägga godisbjörnar i vatten så hade de en mängd olika idéer såsom att björnarna skulle färga vattnet i olika färger, att björnarna skulle smälta i vattnet m.m. Barnen gick och tittade på björnarna med jämna mellanrum och konstaterade ganska snabbt att de ju inte alls smälte eller färgade vattnet utan att de istället blev större. Det som är intressant med experiment och naturrutorna är att de är processer i sig själv och barnen kan vara delaktiga under en längre period där det finns tid att reflektera och fundera kring det som händer. Att jobba med just processer ser vi som väldigt lärorikt för barnen och det är roligt att se dem engagerade. Vi har tagit mycket bilder i skogen och sedan haft återkoppling tillsammans med barnen efteråt. Vi har även tittat på bilderna innan nästa skogsutflykt. Detta har skett båda bland de yngre och äldre barnen.

Krokodilerna har under året jobbat mer aktivt med återvinning än vad hajarna gjort. Detta

bland annat på grund av det varit en naturlig del i tisdagsgrupperna. Bland de äldre barnen har fler ”måsten” behövts rymmas i verksamheten såsom gymnastik tillsammans med de andra förskolorna samt arbete med Bornholmsmodellen. Men vid skräpplockarveckan när vi både pratade och praktiserade källsortering så upptäckte vi att de äldre barnen bär på kunskaper inom området. Vi har arbetat med det under flera år mer eller mindre på förskolan. En läroprocess pågår ständigt hos dem och de har därmed fått med sig mycket genom åren.

Inom detta mål har våra lärplattor varit till stor hjälp eftersom de har varit ett bra verktyg att kunna dokumentera med både genom filmer och bilder. Detta material har sen används till pedagogiska dokumentationer tillsammans med barnen. På Krokodilen har vi även visat många bildspel i hallen som barnen tittat på och reflekterat kring. Allt utifrån barnens egen förmåga. På Hajen har vi provat att redigera ihop film av filmsnuttar där barnen gjorde olika varianter av vattenfall ute på gården. Vi har sen pratat med några av barnen och spelat samtalet till filmen. Samtalet utgick kring frågorna: vad gör ni, vad tänker ni, vad lär ni er, hur skulle ni lära en kompis. Vi anser att vi kommit långt inom detta mål på grund av att vi på båda avdelningarna försökt ha en aktiv pedagogisk dokumentation.

Utvärdering

1   2   3   **4**   5

Åtgärder för utveckling

Vi vill få in fler reflektioner och diskussioner i våra vardagssamtal om återvinning och varför vi gör det. För övrigt vill vi inom området utveckling och lärande vänta till hösten för att se vad vi ska fokusera på.

Barns inflytande

I förskolan läggs grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av verksamheten.

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation,
- utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö, och
- utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.

Verksamhetsmål

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika samarbete och beslutsfattande.”

Vi vill att barnen ska lyssna på varandra och att alla barn ska våga vara delaktiga i beslut efter sin egen förmåga. Vi vill att barnen ska våga göra sin röst hörd så de har möjlighet att påverka sin tillvaro.

Process/insatser

Vi har låtit barnen vara med och önska vilka sånger vi ska sjunga på samlingar. De får hämta brödfatet vid matbordet, hjälpa till att duka av sin tallrik och annat på borden, skölja ur mjölkförpackningar. Barnen har vid promenader när det passat fått välja väg till det tänkta målet. Vi har använt oss av barnens intressen för vår fortsatta verksamhet. Barnen har dagligen fått vänta på sin tur vid ex. fruktstund, toalettö, få mat m.m. Vid blöjbyte får barnen komma när de känner sig klara med sin aktivitet men inom en viss tidsram.

På båda avdelningarna har vi arbetat aktivt med att barnen ska få vara i mindre grupper och konstellationer både vid lek och samlingar för att de ska få mer utrymme, kunna göra sin röst hörd och ha större möjligheter till beslutsfattande. Vi har strukturerat och planerat våra veckor så att det finns utrymme för barnen att ha möjlighet att få påverka sin dag.

De yngre barnen har efter sin egen förmåga fått hålla i samlingen när de har födelsedagsfirande. Varje vecka har krokodilerna haft smågrupper och i miljögruppen fick barnen välja mellan tre alternativ vad de ville göra.

Bland de äldre barnen var det i början av läsåret rörigt och särskilt under den fria leken. Barnen var dåliga på att avsluta lekar innan de gav sig in i nya. Vi såg att barnen inte samarbetade med varandra och det bidrog till oro i gruppen. För att öka deras samhörighet så införde vi morgonsamling kl. 8.00 där vi pratade om vilken dag det är och använt aktivitetskort för att tydliggöra för barnen vilken struktur dagen kommer att ha. Vi lekte också samarbetslekar och införde massage två gånger i veckan. I samband med detta diskuterade vi med barnen vilket ansvar vi alla måste ta för att det ska fungera bra på avdelningen och vi skrev lekregler som sedan utvärderades tillsammans med barnen några månader senare. Vid utvärderingen konstaterade barnen att reglerna som fanns inte hölls och att vi alla måste påminna varandra om dem. Efter det formulerade vi om reglerna och skrev dem på nytt.

När barnen använder lärplattan så ställer vi äggklockan och när den ringer lämnas lärplattan över till kompiserna som står på tur.

Barnen på Hajen har fått rösta om vad deras smågrupper som vi har en gång i veckan ska heta. De har också fått påverka innehållet i grupperna (undantaget de allra äldsta barnen som arbetat med "Före Bornholmsmodellen" vid dessa tillfällen). Varje fredag har barnen tittat på film och har då fått rösta mellan två filmer.

Bland de äldre barnen delade vi ut en intervju inför utvecklingssamtalet där bland annat frågan fanns med angående om barnet känner att de får vara med och bestämma. Denna fick föräldrarna göra med sina barn hemma.

De allra äldsta barnen har fått vara med och planerat gymnastiken vid två tillfällen.

Resultat

Vi ser ett gott resultat av att barnen tar beslut i förhållande till sin ålder och förmåga.

Vi upplever att barn som tidigare varit väldigt tysta har vågat börja göra sin röst hörd och vågat ta större plats i gruppen. Detta ser vi som en utveckling av det arbete som pågått med att jobba ihop våra grupper. Vi har dock inte nått lika långt med att barnen ska visa respekten att lyssna på varandra när vi är i mindre grupper eller helgrupp. Detta ser vi både bland de äldre och yngre barnen. Barnen har under året blivit bra på att säga "stopp" och "jag vill inte" men möts tyvärr inte alltid av att andra lyssnar.

Bland de 16 intervjuer som genomförts med de äldre barnen så svarar 11 (ca 69%) att de får vara med och bestämma på förskolan, 2 (ca 13%) att de oftast får bestämma men inte alltid och 3 (ca 19%) svarar att de inte får bestämma.

Analys

Vi har fortlöpande diskuterat med varandra hur barnen ska få möjligheter till inflytande, samarbete och beslutsfattande i det vardagliga arbetet.

Bland de äldre barnen såg vi pedagoger att det blev lättare att ge barnen inflytande när vi satte upp de strukturella ramarna. Många blir sysslösa när det är helt fritt val. De behöver stöttning och vägledning och ibland inte ha så mycket att välja på. Beslutsfattande för barnen behöver inte alltid vara att få välja helt fritt men att ändå ha känslan av att det de är intresserade av genomsyrar verksamheten. Vi pedagoger som arbetat med de äldre barnen har stundtals känt oss maktlösa då vi har fått lägga mycket fokus på ett mindre antal barn och inte hunnit med att fånga upp och arbeta vidare med de andra barnens önskemål och idéer. I vissa perioder av läsåret har vi fått varit med och styra mycket i barngruppen för att få ett lugn så att lärandeprocesser kan ske. Andra perioder har det gått bättre med att fånga upp barnens intressen och låta dem styra verksamheten. Bland annat arbetet med dinosaurier (se avsnittet Utveckling och lärande).

Att vi ser att flera barn har vågat göra sin röst hörd alltmer tror vi beror på att vi arbetat mycket med barnen i mindre grupper. I forum med ett mindre antal kompisar så blir det mer naturligt för fler att våga ta plats och prata. Även i den fria leken försöker vi hjälpa barnen så att de fördelar sig i flera rum så att alla får det utrymme de behöver och kan samtala med varandra i leken. Vi har i samlingar, både stora och små, uppmuntrat barnen till att räcka upp handen och att man lyssnar på den som pratar. Detta har varit svårt i vissa sammanhang och vi upplever att barnen lätt kör över varandra och inte lyssnar på den som har ordet. Detta kan vi se tendenser till även i leken, dvs att det blir många missförstånd på grund av att de inte lyssnar in varandra och inte skapar gemensamma ”regler” för leken. En av anledningarna till detta är att vi helt enkelt inte räcker till för att finnas överallt och kunna guida och stötta barnen i leken. Vi har också många barn med starka viljor som har svårt att kompromissa vilket bidrar till oro i leksituationer och många konflikter uppstår. Detta ser vi bland barn i alla åldrar.

Att ställa äggklockan för att markera när det är dags att lämna över lärplattan till en kompis har fungerat bra. De yngre barnen accepterade detta direkt och har utan konflikter lämnat över. Flera av de äldre barnen behöver förberedelse en stund innan det är dags att lämna över. Då är de medvetna om att det snart är dags att avsluta. Förberedelsen orsakar färre konflikter. Detta är också en form bland samarbete bland barnen.

I början av läsåret hade de äldre barnen svårt att greppa detta med att rösta på en film. De räckte gärna upp handen på både filmerna. Vi uppmuntrade dem om och om igen att tänka efter ordentligt först och välja en av filmerna de ville rösta på. Här kan vi se en process i att de fått större förståelse för den demokratiska principen. Det är endast vid ett fåtal tillfällen som något barn har blivit arg för att det inte blivit den film hen velat. De har överlag haft stor acceptans och accepterat att fler röstat på den andra.

Alla barn på Hajen har inte besvarat den intervju som föräldrarna gjorde med dem innan utvecklingssamtalet på grund av att en del familjer valde att inte ha utvecklingssamtal under våren men det är ändå 2/3 av barngruppen som har gjort den. Och det känns skönt att de flesta av barnen ändå har känslan av att de får vara med och bestämma på förskolan. Detta tror vi beror på att vi under varje dag har flera stunder med fri lek. Ibland helt fritt val och

ibland alternativ. Förhoppningsvis så speglar det även deras uppfattning om att det som vi pedagoger initierar och planerar är det de själva är intresserade av. Men att två barn anser sig inte få bestämma något är självklart två barn för mycket och detta är något som vi måste ta med oss och fundera ännu mer ikring vilka faktorer som spelat in. Men som sagt så tror vi att en bidragande orsak är att vi stundtals fått fokusera mycket på ett fåtal av barnen och det har gjort att alla barn inte känt att de fått det inflytande som de bör ha.

Utvärdering

1   2   **3**   4   5

Åtgärder för utveckling

Hitta fler forum där barnens idéer får komma fram och låta dem tillsammans med pedagogerna planera verksamheten och utformningen av den. Vi vill starta upp ett barnråd under nästa läsår.

Förskola och hem

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Resultat enkät

Enkät vårdnadshavare förskola	2015	2014
Personalen bemöter mitt barn på ett bra sätt.	100%	100%
Personalen bemöter mig på ett bra sätt.	100%	94.1%
Jag får kontinuerlig information om vad som händer i mitt barns grupp.	86%	100%
Informationen till mig om förskolans/dbvs mål och verksamhet är bra.	95%	100%
Jag har en bra dialog i mina kontakter med förskolans personal.	100%	94.1%
Mitt barn har möjlighet att påverka innehållet i verksamheten på förskolan/dbv	67%	64.7%

2014 års resultat är beräknat på att 17 familjer av 27 deltog.

2015 år resultat är beräknat på att 21 barn av 38 deltog

I och med att det i år var så att varje familj skulle svara på en enkät för varje barn de har i förskolan och inte en enkät per familj oavsett hur många barn som går i förskolan så är resultaten från tidigare år inte helt jämförbara. Men vi analyserar ändå resultaten som om de vore det eftersom vi ändå tycker att de säger något om vad föräldrarna tycker.

Analys

Vi gläds åt att vi har fått högre andel positiva svar gällande vårt bemötande av barnen och deras föräldrar. Det var dock många som hade kryssat i rutan på att bemötandet var ganska bra och inte helt och hållet bra. 71% har svarat ”ganska bra/stämmer delvis” medan 29% har svarat ”helt och hållet”. Detta gäller både på frågorna ”personalen bemöter mitt barn på ett bra sätt”, ”Personalen bemöter mig på ett bra sätt” samt ”Jag har en bra dialog i mina kontakter med förskolans personal”. Här finns det utrymme för förbättring till nästa år. Vår ambition är självklart att vårt bemötande av barn och föräldrar ska vara det allra bästa.

Under höstens föräldramöte fick föräldrarna diskutera vad kvaliteten i förskolan är för dem. Svar som kom fram var bland annat att bra bemötande vid hämtning/ lämning är viktigt, kontinuitet i pedagoggruppen samt flexibilitet gällande placeringstider. Just det sistnämnda upplever vi kan ”störa” i relationen mellan oss pedagoger och föräldrar. Reglerna gällande placeringstider är ju väldigt tydliga och det gäller samma för alla på kommunens förskolor. Ändå så uppstår det ju frågor angående placeringstider som vi pedagoger får diskutera med föräldrarna. Vi upplever dock att vi haft få sådana diskussioner under detta läsår samt att vi på Gläntan är väldigt tillmötesgående gällande sena schemaförändringar för barnen. Så vi tror och hoppas inte att föräldrar tycker detta stör relationen. Men eftersom detta kom upp i flera av diskussionsgrupperna under föräldramötet så förstår vi att de värdesätter flexibilitet kring placeringstider.

Vi fick i samband med föräldramötet också höra att föräldrar upplever att det är rörigt att lämna sina barn 7.30 då vi ska äta frukost. Detta har vi tagit till oss och lagt större fokus på att möta upp ordentligt i hallen. Detta är en svår tid på dagen eftersom barnen precis ska sätta sig vid frukost och det går åt flera pedagoger till det men vi har gjort vårt bästa för att föräldrarna som kommer precis vid frukoststarten ska känna att de blir bemötta bra och får en bra lämning av sina barn. Vi har även erbjudit som har lämningstid 7.30 att lämna 7.20.

Under början av hösten skedde en del personalbyten på förskolan och det blev nya pedagogteam på avdelningarna. Det tar tid för oss pedagoger att jobba ihop oss och det är inget man gör under några månader. Föräldrarna på Gläntan har genom åren blivit vana med många personalbyten och uttrycker ju som sagt att de efterfrågar kontinuitet i personalgruppen. Detta tror vi också är en orsak till att de inte tycker att bemötandet är på topp.

Från förra året har vi försämrat våra siffror angående information till föräldrar. Det är inte mycket med ändå tillräckligt för att fundera kring varför det blivit så. Det är dock lite motsägelsefullt att i princip alla föräldrar sagt på utvecklingssamtalen under våren att de tycker att det tydligt framgår vad vi arbetar med och att informationen till dem är bra. Några föräldrar svarade att det är inte alltid de läser allt som står på tavlorna eller almanackorna men de vet att information finns där om de vill ta del av den. Förskolans prioriterade mål berättade vi om på föräldramötet under hösten och gav en ordentlig ”rapport” i 2014 års sista månadsbrev hur vi arbetade och låg till gällande respektive mål.

Vi har under läsåret haft ett högt tryck gällande antalet barn och framförallt gällande att barnen går långa dagar. Det är inte alltid det hunnits med att göra ordentliga överlämningar angående vad som allmänt skett under dagen mellan avdelningarna. Och vi har haft ett

personalschema där det inte alltid funnits kvar någon från respektive avdelning sent på dagen. Detta är en orsak till att vi kan ha brustit i att informera föräldrar vid hämtning om vad vi gjort under dagen. Vi upplever dock att föräldrar inte alltid är intresserade av att veta utan de är glada över att träffa sitt barn och få åka hem tillsammans.

Vi tycker att det är svårt att utläsa ”korrekta” svar från enkäten när det inte finns något utrymme där föräldrarna kan skriva själva och förklara och motivera sina val av svarsalternativ. Vi tror att enkäten skulle bli mycket mer användbar för oss om detta fanns. Nu får vi mest sitta och spekulera vad de menar och på vilket sätt vi ska förbättra oss. Sen så skulle vi också ha mer användning av resultatet om enkäten skickades ut strax innan jul så att vi har våren på oss med samma barn- och föräldragrupp att arbeta vidare med frågorna

Apropå svarsfrekvensen så skulle vi inte ha delat ut lapparna om enkäterna till föräldrarna att ta med hem utan ge dem en lapp vid exempelvis hämtning el lämning och då erbjuda dem att svara via surfplattan direkt. Detta tror vi skulle gett oss högre svarsfrekvens.

Utvärdering

1   2   **3**   4   5

Åtgärder för utveckling

Vi har som ambition att få större svarsfrekvens på nästa läsårs enkät. Under hösten behöver vi arbeta vidare med de svar som framkom i denna enkät och vid ett föräldramöte diskutera med föräldrarna hur vi ska bli bättre inom det vi diskuterat ovan.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Förskolan ska sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

När barnets övergång till de nya verksamheterna närmar sig har förskolan den särskilda uppgiften att finna former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergången till nya verksamheter ska särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.

Verksamhetsmål

Att samverkan sker med personalen i förskoleklass, skola och fritidshem för att stödja barnens övergång till dessa verksamheter.

Process/insatser

I början av höstterminen träffades representanter från ortens förskolor tillsammans med förskoleklasspersonal och utvärderade och uppdaterade ”Arbetsplan för överskolning av 6-åringar från förskola/pedagogisk omsorg till förskoleklass/fritidshem Folkasboskolan”. Under våren hade vi en träff där vi diskuterade inskolningen till fritids och förskoleklass mer konkret.

Barnen har besökt fritids fem eftermiddagar under maj och juni. Två av de gångerna har de

ätit mellanmål där. Barnen har besökt förskoleklass två gånger samt varit på utflykt till Falla äng tillsammans med nuvarande förskoleklass och sina blivande klasskompisar en halvdag i juni.

Under hela läsåret har det skett olika former av träffar mellan de blivande förskoleklassbarnen i förskolans regi. Vi har haft gymnastik en gång i veckan september till maj då barnen även ätit i matsalen efteråt. Och sedan fyra stycken 6-årsträffar som avslutades med en resa till Hallsbergs bowling.

Vi har haft överlämning till förskoleklasslärarna angående några barn där föräldrarna har gett sitt samtycke.

Vi har under hela läsåret arbetat med "Före Bornholmsmodellen" med våra äldsta barn för att förbereda dem inför förskoleklass.

Resultat

Vi anser oss ha nått fram inom detta mål. Planen ger en tydlig bild för hur arbetet ska gå till och den har följts. Dessutom blev vi erbjudna fler inskolningstillfällen på fritids än vad det står i planen. Detta var uppskattat bland barnen men var svårt för oss personal att hinna med.

Analys

Vi tycker att planen som vi arbetar efter, som är upprättat tillsammans med de andra förskolorna samt skolan i området, är detaljerad och bra att arbeta efter. Arbetsgången flyter på bra och alla vet vad de ska göra och i vilken månad. I och med att barnen som ska gå i samma klass träffar varandra löpande under hela läsåret, genom gymnastiken, så lär de känna varandra och de blir också trygga med att äta i matsalen.

Eftersom vi erbjuds extra inskolningstillfällen på fritids än de två som stod i planen så har det krävt en del av oss som personal. Det är svårt att avvara en pedagog under eftermiddagen som kan följa med barnen då det bara blir en pedagog kvar på förskolan. Barnen som varit på fritids har varit trötta när vi hämtat dem och vi har haft svårt att motivera dem att orka gå tillbaka till förskolan. Konflikter har uppstått och vi känner att vi egentligen hade behövt vara två pedagoger vid dessa tillfällen men det har varit en omöjlighet för organisationen på förskolan. På detta sätt har vi brustit i att värna om vår egen ergonomiska arbetsmiljö (fått bära barn) samt barnens säkerhet. Vi tror dock att de extra tillfällena kan ha varit bra för de barn vi skolat över detta år. Det är inte säkert att behovet finns för kommande år.

Vi upplever att barnen ser fram emot att börja förskoleklass och i och med inskolningen så känner de sig trygga i övergången till en ny skola samt nya pedagoger.

Utvärdering

1   2   **3**   4   5

Åtgärder för utveckling

Fortsätta arbeta efter planen som finns. Vi ska vid höstens utvärdering av detta års överskolning ta upp att det var svårt för oss med så många inskolningstillfällen till fritids.

Kultur- och utbildningsnämndens mål

- Inom barnomsorg och skola har barn/elever och personal tillgång till den IT-utrustning och det IT-stöd som krävs för uppfyllande av undervisning inklusive kommunikation med vårdnadshavarna.

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet	X		

Bedömning av förskolans kvalitet

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Normer och värden	Personalen erbjuder <i>få</i> tillfällen till träning i att leva sig in i andra barns situation. <i>Få</i> reflektioner görs tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning <i>Lite kommunikation</i> finns och <i>tillrättavisningar</i> präglar kontakten mellan barn och vuxna	Personalen erbjuder till viss del till träning i att leva sig in i andra barns situation. Till viss del görs reflektioner tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning Kommunikationen mellan personal och barn präglas av viss ömsesidig respekt	Personalen ger barnen <i>många</i> möjligheter att träna på att leva sig in i andra barns situation. <i>Många</i> tillfällen ges också till att reflektera om kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning Kommunikationen mellan vuxen och barn sker på barnens villkor med stor respekt för barnens egenvärde
Språklig begreppsförmåga	Barnen får <i>få</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. Det finns <i>få</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter Barnen får <i>sällan</i> leka med ord och träna ords betydelse	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>vid vissa tillfällen</i> att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter. Barnen får <i>ibland</i> leka med ord och träna ords betydelse	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>många</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter. Barnen får <i>ofta</i> leka med ord och träna ords betydelse
	Barnen får <i>sällan</i> eller aldrig möjligheter att utifrån sin nivå använda	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i

<p>Matematisk begreppsförmåga</p>	<p>matematik i vardagliga händelser. De utmanas <i>sällan</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas <i>sällan</i> i att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>sällan</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar</p>	<p>vardagliga händelser. De utmanas också <i>till viss del</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>till viss del</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ibland</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar</p>	<p>vardagliga händelser. De utmanas <i>ofta</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>ofta</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ofta</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar</p>
<p>Naturvetenskapliga och tekniska förmågor</p>	<p>Barn får <i>sällan</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>sällan</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>	<p>Barn får <i>ibland</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ibland</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>ibland</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>	<p>Barn får <i>många</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ofta</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>många</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>
<p>Barns inflytande</p>	<p>Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Få</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>få</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>	<p>Barnen får <i>till viss del</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Vid vissa</i> tillfällen ges barnen möjlighet att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>till viss del</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>	<p>Barnen får <i>många</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Många</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>många</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>
<p>Pedagogisk dokumentation</p>	<p>Varje barns lärande följs <i>i låg grad upp</i> och dokumenteras. Förskolan vidtar <i>få</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Att genomföra ständiga förbättringar är <i>inte</i> naturligt för verksamheten Förskolan</p>	<p>Varje barns lärande följs <i>till viss del upp</i> och dokumenteras. Förskolan vidtar <i>till viss del</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är <i>till viss del</i> naturligt för verksamheten Förskolan</p>	<p>Varje barns lärande följs <i>upp och dokumenteras kontinuerligt</i>. Förskolan vidtar <i>hela tiden</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är <i>naturligt för verksamheten</i> Förskolan har en kreativ</p>

	har i låg grad en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns <i>inga eller få</i> tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.	har till viss del en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns till viss del tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.	lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.
--	---	---	--

Under pedagogisk dokumentation har vi markerat en mening på två nivåer pga att vi tycker det ser olika ut på avdelningarna.

Sammanfattning

- På enheten har vi diskuterat och utvecklat verksamheternas kvalite på apt-träffar, medarbetarsamtal/lönesamtal, bollplank där personalens/specialpedagogens och kuratorns erfarenhet och kunskap är viktiga ur utvecklingssynpunkt, kut-dagar där avdelningarna diskuterat behov samt gjort arbetsplaner med frågeställningar som regelbundet utvärderas, processledare som har träffats och diskuterat vilket senare informeras om i verksamheterna. Vårat gemensamma stöd när det gäller forskning och nya rön är en pedagogisk administratör på förvaltningen samt kommunens it-pedagog som ger oss utveckling/stöd .
Kompetensen som vi använder/ska från enheterna.

-Gruppen dokumentation/utveckling av yngre barn har tyvärr vilat detta läsår, men nu finns det bestämda tidpunkter för detta i vårt kalendarium.

-En kulturgrupp så att alla barn får en kulturupplevelse

-En grupp som arbetar med ett gemensamt utvecklingssamtals material samt en nätverksgrupp i språk.

Det som vi skulle behöva förbättra i stort är:

-Våra stora svårigheter att anställa utbildade pedagoger vilket är ett hot mot kvaliteten i verksamheterna pga. att det flyttas runt barnskötare och flera känner sig osäkra vilket medför att en del slutar samt kompetensen. Jag tror att det vore klokt att vidareutbilda en del barnskötare.

- It kompetensen/stödet känns som det inte räcker till.

- Få igång några hälsofrämjande insatser.

Det som vi skulle behöva förbättra på enheten är:

-Få bättre flyt på bollplanket

Utveckla naturvetenskapliga experiment och rörelse så att vi utmanar barnen mer.

-Fortsätta med kultur/ olika-lika

Det vi skulle behöva förbättra på förskolan är:

-Fortsätta utvecklingen i att skapa hållbar miljö.

-Utveckla dokumentationen med Ipaden tillsammans med barnen.

-Starta ett barnråd

-Varje månad gå igenom våra verksamhetsplaner/arbetsplaner samt två av gångerna varje termin med förskolechef

Hallsberg 2015-07-03

Inger Andersson

Förskolechef